



# ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«ВІДНОВЛЕННЯ, ОХОРОНА Й ЗБЕРЕЖЕННЯ  
РОСЛИННОГО СВІТУ ЛІСІВ УКРАЇНИ  
В УМОВАХ ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ  
ТА ЗМІН КЛІМАТУ»**

(15-16 жовтня 2019 року)



Київ - 2019

УДК 581.9:581.526.45(292.48)

## **СИНАНТРОПІЗАЦІЯ ПЕРЕЛОГІВ ПРАВОБЕРЕЖНОЇ ЛІСОСТЕПОВОЇ ЧАСТИНИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРИДНІПРОВ'Я**

*А.М. Чурілов, кандидат біологічних наук*

*В.О. Меженний, аспірант<sup>15</sup>*

*Національний університет біоресурсів і природокористування  
України (м. Київ)*

Нині фітоінвазії вважаються однією з найнебезпечніших проблем, яка за ступенем впливу на біологічне різноманіття та екологічними наслідками поступається лише безпосередньому знищенню місцезростань [5]. З іншого боку, досі стан вивченості питання в Україні залишається незавершеним. Тому, питання з'ясування та всебічного вивчення синантропізаційних процесів і фітоінвазій донині залишається актуальним. З цією метою нами досліджено перелоги на місці колишніх сільськогосподарських угідь та безпосередньо прилеглі до них території у межах лісостепової частини Центрального Придніпров'я. Польові дослідження проводили за методикою [1], з використанням виконаних нами геоботанічних описів зібраних гербарних та фотоматеріалів. Ідентифікацію фітобіотичного складу проводили за [3]. Аналіз адвентивної фракції флористичної структури лісів проводили використовуючи зведення [2, 4].

Синантропна складова угруповань відновної лучної рослинності різних років демутації представлена 308 видами вищих судинних рослин (49,8 % від загальної кількості видів), з них чужорідні види або антропофіти становлять 141 вид або 45,8% від структури фракції синантропної флори та 22,8% загальної флористичної структури.

Апофітна фракція містить 167 видів або 54,2% структури синантропної фракції флори та 27,0% загальної флористичної структури угруповань відновної лучної рослинності Лісостепу. Величина відношення апофіти / адвенти дорівнює 1,2 для загальної флористичної структури, що свідчить про незначне переважання процесів апофітизації над адвентизацією флори.

Тим часом, відповідне співвідношення у структурі демутаційних рядів змінюється від 0,9 у складі першого демутаційного ряду до 2,4 у складі четвертого демутаційного ряду, що свідчить про інтенсивність відновлюваних процесів.

---

<sup>15</sup> Науковий керівник – доктор біологічних наук Б.Є. Якубенко

Аналізуючи структуру фракції антропофітів за співвідношенням археофіти / кеофіти з'ясовано, що процеси адвентизації за останнє століття посилюються, особливо стосовно структури демутаційних рядів, де спостерігається переважання археофітів.

З часом протікання демутаційних процесів відновлюється структура фітоценозів, зокрема формуються угруповання, яким характерно переважання аборигенних едифікаторів з числа злаків, осок, ситників та співедифікаторів з числа бобових, за рахунок цього частка синантропів зменшується.

Серед адвентів за характером занесення чужорідних видів переважають епекофіти (79 видів або 56% фракції), тобто видів які умисно занесені людиною.

За ступенем натуралізації серед адвентивної фракції синантропних видів домінують епекофіти (75,0 %), значно поступається група ергазіофітів (9,2%) – *Helianthus tuberosus*, *Vinca minor*, *Trifolium hybridum* L. групу агріофітів формують види: *Phalacrologium annuum*, *Impatiens parviflora*, *Acer negundo*, *Salix fragilis*, *Oenothera biennis* (8,3%), геміепокофіти представлені трьома видами: *Cichorium intybus*, *Anisantha tectorum*, *Lathyrus tuberosus* (4,2%) і ефемерофіти мають лише 2,8%.

Отже, спостерігається посилення адвентизації рослинного покриву Лісостепу, зокрема правобережної частини Центрального Придніпров'я, обумовлене проникненням агріофітів у структуру рослинних угруповань, що здатно докорінним чином трансформувати рослинний покрив, впливаючи на демутаційні процеси.

#### Список використаних джерел:

1. Бурда Р. І., Ігнатюк О. А. Методика дослідження адаптивної стратегії чужорідних видів рослин в урбанізованому середовищі. Київ: НЦЕБМ НАН України; ЗАТ "Віпол", 2011. 112 с.
2. Бурда Р. І., Пашкевич Н. А., Бойко Г. В та ін. Чужорідні види охоронних флор Лісостепу України. Київ: Наук. думка, 2015. 114 с.
3. Определитель высших растений Украины / отв. ред. Ю.Н. Прокудин. Киев: Наук. думка, 1987. 548 с.
4. Протопопова В. В. Синантропная флора Украины и пути ее развития. Київ: Наук. думка, 1991. 192 с.
5. McNeely J. A. A., Mooney H.A., Neville L. E. et al. Global Strategy on Invasive Alien Species. Gland; Cambridge: IUCN, 2001. 50 p.